

Conspect psihologia religiei

Sursa: Universitatea Spiru Haret din Bucuresti - www.spiruharet.ro

Coordonator de disciplina: Lector Univ. Dr. Mihaela Corina Țuțu

Subiecte psihologia religiei

1. **Conceptul de “religie”**: definitii ale religiei
2. Tipologia religiilor
3. **Sacru si profanul**: delimitarea conceptelor. Cunoasterea sacrului, caracteristicile sacrului
4. Denumiri alternative ale sacrului
5. Definirea sacrului – abordari stiintifice empirice privind sacru (sociologica, fenomenologica, hermeneutica)
6. Perspectiva hermeneutica a sacrului. Mircea Eliade – “hierofania”
7. **Conceptul de “credinta religioasa”/”sentiment religios”**: acceptiuni, continut (structura/dimensiuni/componente), semnificatii, definitii
8. **Perspectiva filosofica privind fenomenul religios**: materialismul, evolutionismul, ateismul
9. **Perspectiva istorica privind fenomenul religios**: istoria religiilor, etape (perioade) istorice privind evolutia sentimentului religios in Romania
10. **Psihologia religiei**: definitie (obiectul de studiu) si caracteristici ale abordarii psihologice. Conceptii si teorii psihologice referitoare la fenomenul religios (Friederich Schleimacher, Rudolf Otto, Wilhelm Wundt, William James, Sigmund Freud, Carl Gustav Jung, Gordon Allport)
11. **Sociologia religiei**: definitie (obiectul de studiu). Conceptii si teorii sociologice referitoare la fenomenul religios (Emile Durkheim, Karl Marx, Max Weber)
12. Diferenta dintre obiectul de studiu al psihologiei religiei si cel al sociologiei religiilor
13. **Structura sentimentului religios**. Sentimentul religios ca valoare
14. Sentimentul religios in contextul sentimentelor umane
15. **Dinamica sentimentului religios**: aspecte ontogenetice
16. Factorii religiozitatii (factorii interni si externi)
17. Factorii externi ai religiozitatii (factorii naturali si factorii socioeducationali si culturali)
18. Factorii interni ai religiozitatii (componentele psihologice)
19. **Funcțiile religiei in societatea contemporana**: functia manifesta, functii latente.
20. Actualitatea Celor 10 Porunci (Decalogul) in societatea contemporana – analiza psihosociala

Bibliografie:

- Mihaela-Corina Țuțu, *Psihologia religiei*, sinteza de curs

Alte surse:

- <https://gawrylyta.files.wordpress.com/2011/10/sacru-si-profanul-eliade.pdf>
- https://onomasticafelecan.ro/iconn4/proceedings/2_5_David_loana_ICONN_4.pdf
- <http://bazelefilozofiei.blogspot.com/2015/08/materialismul.html>
- <https://www.gotquestions.org/Romana/Cele-10-Porunci.html>

1. Conceptul de “religie”: definitii ale religiei

Religie – ansamblul de idei, sentimente si actiuni impartasite de un grup si care ofera membrilor sai un obiect de venerare, un cod de comportament, un cadru de referinta pentru a intra in relatia cu grupul si universul; confesiune, credinta.

Religie – un sistem de credinte (dogme) si de practici (rituri) privind sentimentul divinitatii si care ii uneste, in aceeasi comunitate spirituala si morala, pe toti cei care adera la acest sistem; totalitatea institutiilor si organizatiilor corespunzatoare; confesiune, credinta (conform DEX, 1998).

Termenul “**religie**” provine de la substantivul latinesc “**religio**” – *cult, cinstire adusa zeilor, practica religioasa*.

Verbele “**religo-religare**” inseamna *a relega, a atasa* iar verbele “**relego-relegere**” semnifica *a reciti, a recita sau a atinge*.

Cuvantul “religie” are o mare bogatie de sensuri, adunand in continutul sau aspecte variate si uneori destul de eterogene, referitoare la relatia omului cu divinul, cu Dumnezeu.

Misiunea religiei este de a reface legatura dintre aici si dincolo, dintre efemer si peren, dintre relativ si absolut, om si cosmos. Daca **stiinta** are menirea **sa-l duca pe aici**, **religia** are menirea **sa-l duca dincolo**.

In sec. XIX definitiile religiei aprofundau cunoasterea si descriau varietatea fenomenului religios. Definitiiile actuale ale religiei incearca sa realizeze sinteze ale acumularilor pragmatice si pariale anterioare. Astfel, **definitiiile unilaterale** sunt inlocuite astazi cu **definitii integratoare** care acumuleaza diferite componente ale religiei si fenomenului religios.

In cadrul **definitiiilor integratoare** distingem doua **semnificatii majore ale religiei**:

- religia ca **manifestare a sacralului**;
- religia ca **fenomen social-istoric**.

✓ Definitii integratoare

- **J. Maier (1969)** – “religia reprezinta tot ceea ce are legatura cu sacralul” – religia este un mod de raportare la ceea ce exista, cu o componenta sacra esentiala;
- **Stan & Rus (1991)** - religia poate avea si inteles de *parte a culturii* - religia apare in istoria omului ca fiind co-existenta cu el;
- orice religie are si o istorie, diferentele de la o religie la alta fiind foarte mari;
- **Giddens (2000)** – religia integreaza un set de simboluri, care invoca sentimente de respect sau de groaza si sunt legate de ritualuri si ceremonialuri la care ia parte comunitatea de credinciosi.

- **Dumitru Staniloae (1993)** – definitia religiei trebuie sa cuprinda tot ce o caracterizeaza ca fenomen, ca realitate psihologica, istorica si sociala. Autorul include urmatoarele **elemente/conditii esentiale necesare pentru constituirea si persistenta religiei**, elemente care se regasesc in fondul comun al religiozitatii universale:
 - credinta – nu exista religie fara credinta ;
 - caracterul personal al realitatii ultime / divine a existentei;
 - superioritatea realitatii ultime / divine fata de ordinea naturii - religia este ceva distinct de natura si, totodata, superior naturii;
 - autorevelarea realitatii divine – necesara pentru ca omul sa intre in contact si apoi in comuniune cu divinitatea;
 - speranta in mantuire – credinciosii tuturor religiilor nadajduiesc intr-o continuare vesnica a existentei lor.

Toate aceste cinci elemente sunt prezente/comune in orice religie, intr-o forma clara sau mai putin clara, si ele interactioneaza unele cu altele.

- **Mircea Itu (2004)** – religia este relatia perena a omului cu Dumnezeu (sacru), exprimata prin sentimente, atitudini, comportamente, reguli morale, practici, dogme, idei, credinte, viata spirituala si traire mistica.

2. Tipologia religiilor

Criteriile de clasificare a tipologiei religiilor sunt diverse, in functie de diversi autori. Exemplificarea a trei dintre ele este urmatoarea:

- ✓ **J. M. Kitagawa (1993)** clasifica religiile in functie de **dimensiune temporala**, in:
 - **religii primitive** (arhaice, primare, indigene);
 - **religii clasice** (iudaism, crestinism, islamism);
 - **religii ale lumii modern** (cele contemporane)
- ✓ **Mircea Itu (2004)** pe baza **criteriului temporalitate**, propune urmatoarea clasificare:
 - **religii arhaice** (indigene, primitive, primare);
 - **religii orientale;**
 - **religii indo-europene;**
 - **religii clasice;**
 - **religii contemporane.**

✓ **Cuciuc (2006)**, in functie de gradul de recunoastere si de institutionalizare, evidentiaza clasificarea religiilor in:

- religii oficiale;
- religii populare;
- religii particulare.

3. Sacrul si profanul: delimitarea conceptelor. Cunoasterea sacrului. Caracteristicile sacrului

Religia este cea care distinge intre lucrurile obisnuite si cele care transcend "ordinarul". De aici si cele doua concepte de baza: **sacru** si **profan**. Obiectele sacre se refera la ceea ce depaseste profanul, impunand respect si chiar teama (religioasa, sfanta).

Sacru – cu caracter religios, care apartine religiei; ceea ce transcende umanul, ceea ce este dincolo de lumea fizica, de profane (DEX).

Profan – care nu tine de religie, care nu reprezinta sau nu exprima un punct de vedere religios; laic (DEX).

Sacru si **profanul** sunt **doua modalitati de a fi in lume**, doua situatii existentiale asumate de catre om de-a lungul istoriei sale. Cele doua moduri de a fi, sacru si profanul, sunt determinate de diferitele pozitii pe care omul le-a cucerit in Cosmos, fiind importante pentru orice cercetator care doreste sa cunoasca dimensiunile posibile ale existentei umane.

✓ **Cunoasterea sacrului**

- presupune delimitarea a doua componente/dimensiuni esentiale:
 - obiectiva – perceperea sacrului – sacru care transcende omul;
 - subiectiva – trairea sacrului – sacru experimentat, exprimat;
- este nedesavarsita – esenta sacrului se afla dincolo de existenta obisnuita, dincolo de profan;
- este limitata – transcendentia depaseste limitele umane;
- este variata, neomogena.

✓ **Caracteristicile sacrului**

- **desavarsirea** – sacru este etern, infinit, nemuritor;
 - **transcendentia** – sacru este inaccesibil cunoasterii prin simturi; cunoasterea lui se realizeaza prin intuitie;
 - **supranatural** – sacru nu exista in lumea naturala, profana, ci doar se manifesta in profan;
 - **semnificativ** – profanul este creatia si manifestarea sacrului, lumea profana nu ar exista in absenta sacrului.
- etc.**